

товувати аноди з платинованого титану або свинцю (аноліт – сірчаноокислий розчин), без розділення електродних просторів рекомендується платинований титан.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рогов В.М. Электрохимическая технология изменения свойств воды / Рогов В.М., Філіпчук В.Л. – Львов: Вища школа, 1989. – 128с.
2. Виговська Т.В. Відходи як фактори екологічної небезпеки / Т.В.Виговська // Вісник ТУП. – Хмельницький. – 2002. – № 4, ч. 3. – С.153-158.

Надійшла до редколегії 06.04.2012.

УДК 604.4:664

ФІЛІМОНЕНКО О.Ю., ст. викладач
ГУЛЯЄВ В.М., д.т.н, професор
ФІЛІМОНЕНКО Д.В., ст. викладач
ДМИТРИЄНКО В.Ф., зав. лабораторії
ЛЮБИЧ Ю.Ю., магістр

Дніпродзержинський державний технічний університет

ДОСЛІДЖЕННЯ МОЖЛИВОСТІ РОЗРОБКИ КИСЛОМОЛОЧНОГО НАПОЮ НА ОСНОВІ МОЛОЧНОЇ СИРОВАТКИ З ДОДАВАННЯМ ЗАКВАСОЧНОЇ КУЛЬТУРИ *LACTOBACILLUS ACIDOPHILLUS*

Вступ. У зв'язку з досить невисоким рівнем екологічної безпеки та відносно низькою купівельною спроможністю населення в нашій країні проблема доступності якісної харчової продукції є дуже важливою. В такій ситуації повноцінне й здорове харчування являється однією з найбільш вагомих умов, необхідних для збереження активного образу життя й здоров'я людини в будь-якому віці.

В останні роки в Україні стрімко розвивається наука про здорове харчування, особливо її новий напрямок – функціональне харчування, тобто використання у раціоні людини таких продуктів природного походження, основні інгредієнти яких при систематичному вживанні здійснюють регулюючу дію на організм людини або ті чи інші його органи й системи. Прикладом подібних біологічно цінних продуктів є пробіотичні кисломолочні вироби, зокрема на основі молочної сироватки. Останні вигідно відрізняються своєю доступністю [1].

Направлена біоенергетична дія на молоко як складну полідисперсну систему призводить до її розділення на білково-жировий концентрат (сир, твердий сир, казеїн) і фільтрат (молочну сироватку). В сироватці залишається близько 50% сухих речовин молока [2]. Через невисоку концентрацію цих речовин (6,4-7,0%) сироватку часто розглядають не як побічний продукт, а як відходи виробництва, хоча її кількість досягає 90% від об'єму молока, що переробляється на білково-жирові концентрати.

Молочна сироватка багата цінними білками і в той же час практично не містить жирів, завдяки чому може використовуватися як ефективний натуральний засіб для схуднення й основа різних дієт. В ній міститься калій, кальцій, магній, фосфор, а також багато вітамінів. Але через невисоку ринкову вартість, поживні властивості та біологічна цінність молочної сироватки недостатньо ціняться серед виробників молочної продукції і значна її частина зливається у каналізацію. Тому необхідність повної переробки молочної сироватки і зниження її втрат обумовлена не тільки економічною доцільністю, але й необхідністю охорони навколишнього середовища.

У цих умовах випуск напоїв на основі молочної сироватки дозволить отримати

відносно недорогий продукт високої біологічної цінності.

Постановка задачі. Метою даної роботи є дослідження технології виробництва кисломолочного напою на основі молочної сироватки з підвищеною біологічною цінністю за рахунок додавання пробіотичної добавки. В якості пробіотичної добавки виступає бактеріальна культура *Lactobacillus acidophilus*.

Визначали біологічну активність заквасочної культури *Lactobacillus acidophilus* та кислотність продукту в процесі заквашування сироватки при температурах (+34), (+36), (+38), (+40) та (+42)°C.

Біологічну активність *Lactobacillus acidophilus* визначали шляхом підрахунку колоній, що виросли на селективному поживному середовищі чашковим методом Коха [3]. Підрахунок колоній проводили через кожні 2 години протягом 8 годин. Кислотність молочної сироватки, заквашеної культурою *Lactobacillus acidophilus*, в процесі заквашування при температурах (+34), (+36), (+38), (+40) та (+42)°C через кожні 2 години протягом 8 годин визначали за ГОСТ 3624-92.

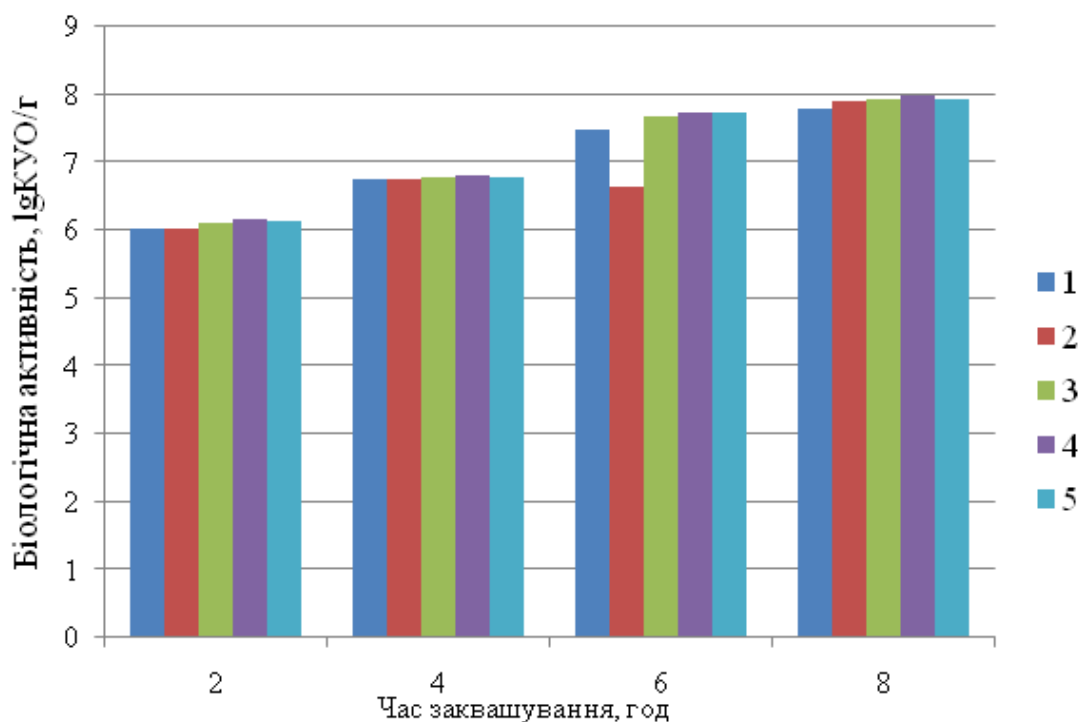
Результати роботи. Отримано дані по біологічній активності молочної сироватки, заквашеної культурою *Lactobacillus acidophilus*, в процесі заквашування при різних температурах (табл.1).

Таблиця 1 – Біологічна активність молочної сироватки, заквашеної культурою *Lactobacillus acidophilus*, в процесі заквашування при різних температурах

Температура, °C	Час заквашування, год	Біологічна активність заквашеної молочної сироватки культурою <i>Lactobacillus acidophilus</i>	
		КУО/г	lg КУО/г
34	2	$1,1 \cdot 10^6 \pm 0,013$	6,04
	4	$5,8 \cdot 10^6 \pm 0,068$	6,76
	6	$3,1 \cdot 10^7 \pm 0,27$	7,49
	8	$7,2 \cdot 10^7 \pm 0,63$	7,80
36	2	$1,1 \cdot 10^6 \pm 0,013$	6,04
	4	$5,7 \cdot 10^6 \pm 0,067$	6,75
	6	$4,5 \cdot 10^7 \pm 0,27$	7,65
	8	$8,0 \cdot 10^7 \pm 0,7$	7,9
38	2	$1,3 \cdot 10^6 \pm 0,015$	6,11
	4	$6,3 \cdot 10^6 \pm 0,074$	6,79
	6	$4,7 \cdot 10^7 \pm 0,41$	7,67
	8	$8,6 \cdot 10^7 \pm 0,75$	7,93
40	2	$1,5 \cdot 10^6 \pm 0,017$	6,17
	4	$6,6 \cdot 10^6 \pm 0,078$	6,81
	6	$5,7 \cdot 10^7 \pm 0,49$	7,75
	8	$9,9 \cdot 10^7 \pm 0,86$	7,99
42	2	$1,4 \cdot 10^6 \pm 0,016$	6,14
	4	$6,2 \cdot 10^6 \pm 0,073$	6,79
	6	$5,5 \cdot 10^7 \pm 0,48$	7,74
	8	$8,9 \cdot 10^7 \pm 0,77$	7,94

З представлених в табл.1 результатів дослідження отримано діаграму залежності біологічної активності молочної сироватки, заквашеної культурою *Lactobacillus acidophilus* (lg КУО/г), в залежності від температури заквашування (рис.1).

З діаграми, зображеної на рис.1, видно, що найбільш ефективний час заквашування молочної сироватки культурою *Lactobacillus acidophilus* становить 8 годин при температурі 40°C, оскільки біологічна активність культури за цей час досягає не менше $7 \cdot 10^7$ КУО/г.

температура, °C: 1 – +34; 2 – +36; 3 – +38; 4 – +40; 5 – +42

Рисунок 1 – Біологічна активність молочної сироватки, заквашеної культурою *Lactobacillus acidophilus* (lg КУО/г), в залежності від температури заквашування

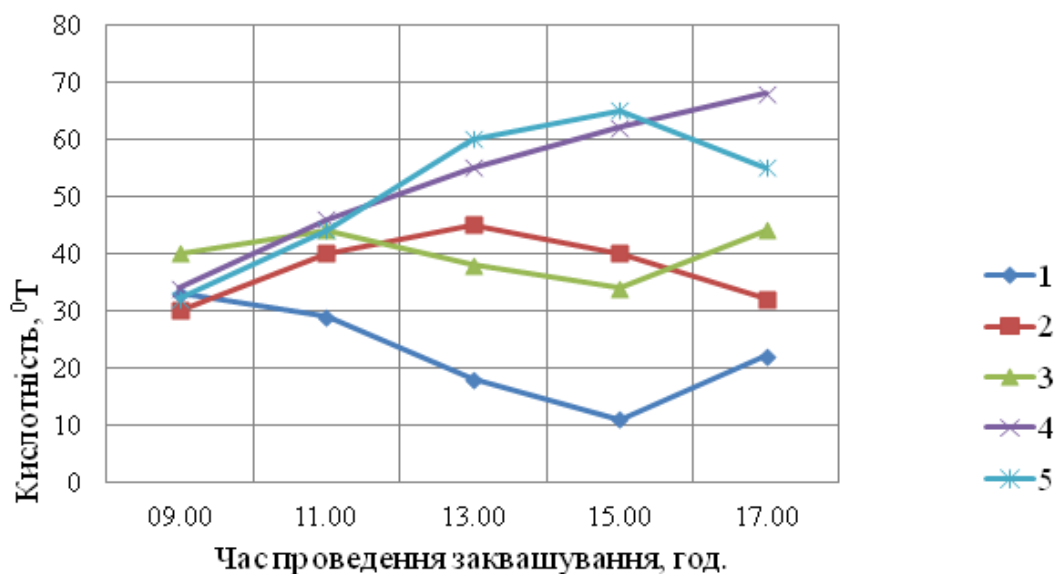
Значення кислотності молочної сироватки в процесі заквашування культурою *Lactobacillus acidophilus* при різних температурах представлені в табл.2. Вихідна кислотність сироватки становить 33°Т.

Таблиця 2 – Кислотність молочної сироватки в процесі заквашування культурою *Lactobacillus acidophilus* при різних температурах

Час проведення заквашування, год	Температура проведення заквашування молочної сироватки культурою <i>Lactobacillus acidophilus</i> , °C			
	Кислотність при заданій температурі протягом певного часу, °Т			
	34°C	38°C	38°C	40°C
09.00	33±1	30±2	40±1	34±1
11.00	29±2	40±1	44±2	46±1
13.00	18±2	45±1	38±2	55±2
15.00	11±2	40±2	34±2	64±2
17.00	22±1	32±2	44±2	70±2

За даними табл.2 будуємо графіки залежності кислотності напою на основі мо-

лочної сироватки від температури заквашування культурою *Lactobacillus acidophilu* (рис.2).

температура, °C: 1 – +34; 2 – +36; 3 – +38; 4 – +40; 5 – +42

Рисунок 2 – Залежність кислотності напою на основі молочної сироватки від температури заквашування культурою *Lactobacillus acidophilu*

З рис.2 видно, що найбільш оптимальна температура заквашування молочної сироватки культурою *Lactobacillus acidophilu* становить +40°C (зразок 4). На графіку видно, що крива рівномірно зростає без перепадів, чого не можна сказати про криві при інших температурах (зразок 1 (+34)°C, зразок 2 (+36)°C, зразок 3 (+36)°C та зразок 5 (+36)°C).

Висновки. 1. Розглянуто можливість використання молочної сироватки – відходу переробки молока – з метою виробництва молочнокислого напою з підвищеною біологічною цінністю.

2. Досліджено динаміку сквашування сироватки культурою *Lactobacillus acidophilus* і вплив температури на ферментацію.

3. Рекомендовано для одержання напою на основі молочної сироватки проводити її заквашування пробіотичною культурою *Lactobacillus acidophilus* протягом 8 годин при температурі (+40)°C.

4. Одержані дані доцільно рекомендувати для впровадження у виробництво для максимізації рівня переробки молочної сировини.

ЛІТЕРАТУРА

1. В.И.Ганина В.И. Действие пробиотических продуктов на возбудителей кишечных инфекций / В.И.Ганина, Е.В.Большакова // Молочная промышленность. – 2001. – №11. – С.47-48.
2. Переработка и использование молочной сыворотки: технологическая тетрадь / [А.Г.Храмцов, В.А.Павлов, П.Г.Нестеренко и др.]. – М.: Росагропромиздат, 1989. – 271с.: ил.
3. Сакович Г.С. Физиология и количественный учет микроорганизмов [Электронный ресурс]: учебное издание / Г.С.Сакович, М.А.Безматерных. – Екатеринбург, 2005. – 40с.

Надійшла до редколегії 30.05.2012.